stemmelse om Ed, men det er overladt til enhver Tids Lovgivning. Naar vi give en Lov i dette Øieblik, hvori siges, at Eden her i Landet skal være borgerlig, at den skal være frigjort for den kirkelige Formular, er det ikke paa nogen Maade i Strid med Grundloven; thi Grundloven indeholder intet Bud, som en saadan Reform af Eden kan stride imod. Det kan derfor ikke nokſom forundre mig, at den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, det ærede Medlem fra Stege (Bojsen), paa dette Punkt kort og rundt har sluttet sig til den høitærede Justitsminister, at han har erkjendt, at nu var den Ting klar. Man kunde altsaa ikke komme ud over Grundlovens § 55 uden ved en Grundlovsforandring, man kunde ikke faae det borgerlige Begreb om Ed, uden ved at følge den høitærede Justitsminister, og derfor maatte man lade den Sag hvile. Jeg er af en helt modsat Opfattelse, og jeg tror, at den Opfattelse, som jeg her gjør gjældende, vil finde Tilslutning hos de Allerfleste, ikke blot Lægfolk men ogsaa Jurister, Mænd, som ikke erkjende, at Grundloven paa den Maade har forstenet Begrebet om Ed, at den følgende Lovgivning derved skulde være bunden. Det stemmer ikke, tror jeg, med den almindelige juridiske Opfattelse. Dette vil jeg gjøre gjældende, selv om man af Forhandlingerne paa den grundlovgivende Rigsdag skulde kunne paavise, at det havde været Hensigten at gjøre Eden kirkelig. Selv om man kunde paavise det, vilde jeg dog fastholde, at det er ikke sket. Men lige det Modsatte er Tilfældet. Det fremgaar jo af Forhandlingerne der, at det er saa langt fra, at man har villet noget Saadant, at man nemlig har villet det Modsatte, at man netop har søgt den ganske ubestemte og elastiske Form, for at give den senere Lovgivning frit Spillerum. Det fremgaar ganske tydelig, navnlig af Ordførerens Udtalelser paa den grundlovgivende Rigsdag, og det er altsaa et bestyrkende Moment for det, som jeg her anfører, skjøndt ganske vist af underordnet Betydning. Altsaa kan jeg ikke tro, at den høitærede Justitsminister har Ret i, at det ligger i Edens Begreb, at den skal være kirkelig; der ligger ikke i vor Grundlov nogen Nødvendighed for, at der paa nogen Maade skal være Spørgsmaal om, Eden skal være kirkelig eller ikke. Det er et Hensigtsmæssighedsspørgsmaal. Der kan, det indrømmer jeg, anføres Grunde pro et contra i den Henseende: det kan ikke helt og holdent negtes, at Eden vinder i Garanti ved den kirkelige Bekræftelse overfor mange Mennesker, hvilken den ikke har uden den; men der er dog, naar vi skulle overveie, hvad der paa dette Punkt er hensigtsmæssigt eller ikke, adskillige andre Betragtninger, synes det mig, at tage under Overveielse end dem, der hidtil ere fremførte, og det baade fra Religionens og fra Kirkens Side. Jeg ser ikke rettere, end at man fra Religionens Side maa have nogen Betænkelighed ved saaledes at tage Religionen i en ren borgerlig Sags Tjeneste; jeg ser egentlig ikke, at det stemmer fuldt med Religionens Væsen, at den saaledes skal møde, hver Gang det borgerlige Samfund holder Høitid i en eller anden Retning, og saaledes levere den fornødne Indvielse eller Sanktion dertil. Det tror jeg dog i og for sig erbetænkeligt. Saaledes som den høitærede Justitsminister opfatter dette Forhold, tror jeg, at denne Betragtning meget let vil indlyse for Enhver. Den høitærede Justitsminister siger blandt Andet, at særlig vil den kirkelige Ed være hensigtsmæssig og nødvendig overfor visse Fritænkere, der fremtræde med en eiendommelig Brutalitet, Folk, der ikke have Respekt for Noget i Verden, ikke for Sandhed og ikke for det borgerlige Samfunds Krav og Sligt; der vil han særligt ikke kunne nøies med en borgerlig Ed. Men jeg kunde dog tænke mig en religiøs Finfølelse af en saadan Zarthed, at man udfra den vilde sige: Men det er Noget, Religionen er for god til; overfor slige Folk ville vi mindst af Alt have vore hellige Ord kastede i Grams. Jeg tror altsaa, at der fra Religionens Standpunkt kan gjøres særdeles berettigede Indvendinger mod denne Sammenblanding af Kirkeligt og Borgerligt, som finder Sted ved den nuværende Ed, ligesom paa adskillige andre Omraader. Inden jeg forlader dette, maa jeg dog fremhæve, at det ikke engang kan gjøres gjældende, at Eden, som den foreligger hos os, altid og paa alle Maader er en Ting af særegen Høitidelighed og Vigtighed. Ganske vist er der Tilfælde, i hvilke Folks Velfærd, hele borgerlige Existens er afhængig af Ed, er afhængig af, at det er den rette og fulde Sandhed, der kommer frem paa den Maade; det er Noget, jeg blot behøver at nævne, at der er en Mangfoldighed, et Utal af Eder, der aflægges i vort Samfund, hvilke angaa rene Bagateller, elendige Smaating, som knap ere en edelig Forsikkring værd, og mindst en Ed, der kræver Religionens Medvirkning. Det forekommer mig altsaa, at der netop ud fra et religiøst Standpunkt, ud fra en religiøs Finfølelse er særlig stærk Grund til at ønske en Adskillelse paa dette Omraade af Borgerligt og Kirkeligt; men jeg undlader ikke at tilføie, at det forekommer mig, at ganske lignende Betragtninger ogsaa kunne gjøres gjældende fra det borgerlig Samfunds Side. Jeg ser ikke rettere, end at det ogsaa fra det borgerlige Samfunds Side med Føie og med god Grund kan siges, at det borgerlige Samfund ikke er tjent med, at rent borgerlige Handlinger skulle hente deres egentlige Karakter og Betydning fra Kirken. Det forekommer mig ogsaa er Noget, der strider mod det borgerlige Samfunds Stilling